

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет біології, географії та екології
Кафедра географії та екології

МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ
ТЕМИ «ТУРИЗМ» В ШКІЛЬНОМУ КУРСІ
ГЕОГРАФІЇ 9 КЛАСУ

Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: здобувачка 4 курсу 05-414 групи
Спеціальності 014 Середня освіта,
Спеціалізації 014.07 Географія
Освітньо-професійної програми
«Середня освіта (Географія)»
Тищенко Марія Євгенівна
Керівник: к.геогр.н, доц. Молікевич Р.С.
Рецензент: вчитель географії ЗОШ № 50
м. Херсон Шнейдмиллер Н.К.

Івано-Франківськ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
Розділ 1. Теоретико-методичні засади вивчення теми туризм.....	5
1.1 Поняття "туризм": зміст та класифікація.....	5
1.2 Види туризму.....	10
Розділ 2. Викладання теми "туризм" в шкільному курсі географії.....	15
2.1. Місце теми "туризм" у шкільному курсі.....	15
2.2. Методика викладання теми "туризм" у 9 класі шкільного курсу географії.....	18
Розділ 3. Розробка уроку з теми "Туризм".....	23
ВИСНОВКИ.....	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний світ неможливо уявити без цікавих подорожей: відпочинок в горах, борознити простори океану на круїзному лайнері, піші прогулянки в мальовничих місцях або стрибки з парашутом та польоти на дельтаплані - це все має назву туризм. Україна розташована в самому центрі Європи, де має умови для розвитку економіки за допомоги туризму, але є деякі нюанси щодо розвитку туристичної інфраструктури та якості туристичних послуг в Україні, а саме що наша країна відстає в супутніх напрямках та в туристичних галузях. На даному етапі в Україні є такі документи: Схвалення розвитку туризму та курортів на період до 2026 року та Закон України «Про туризм». В них розроблено створення умов для забезпечення прискореного розвитку сфери туризму і курортів.

В кожній країні туризм відіграє важливу роль для економічного розвитку, тому з кожним роком він стає все більше популярним в різних кутках світу. Викладання теми «Туризму» в 9 класі допомагає учням більше вивчити нових понять, видів, туристичну інфраструктуру, об'єкти Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні та світі та чинники розвитку. Актуальність роботи полягає у зацікавленні дітей у вивченні теми.

Мета роботи полягає в розкритті методичних особливостей викладання теми «Туризм» в шкільному курсі 9 класу.

Предмет дослідження - тема «Туризм» в 9 класі та його методичні особливості викладання .

Об'єкт дослідження: методологічні особливості викладання теми «Туризм» .

На основі мети були розроблені завдання до виконання кваліфікованої роботи:

- охарактеризувати поняття «туризм» та види;

- основні аспекти викладання теми «туризм» в 9 класі;
- розробити урок з теми «туризм».

Для розв'язання поставлених завдань використані наступні методи: теоретичний (аналіз та синтез літературних джерел для систематизації понять та термінів), а також аналіз, спостереження, порівняння, опис, абстрагування та узагальнення.

Структура роботи: вступ, три розділи, висновки та список використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

ТУРИЗМ

1.1 Поняття "туризм": зміст та класифікація

В сучасному світі туризм вважають високорозвинену галузь господарювання, яка і на далі розвивається та набуває важливе значення.

За останні десять років відбулися великі трансформації саме в розвитку туристичної діяльності в Україні, вони зумовлювали виникнення низки проблем, в основному стихійності, не контрольованості і тощо.

Було проведено деякі дослідження за якими можна зробити висновки, що туризм в Україні та в світі позитивно впливає на економічні аспекти, як транспорт, торгівля, зв'язок та будівництво.

Туризм – це подорож з метою відвідування нових місць та ознайомлення з новими об'єктами та регіонами. Його розглядають в широкому та вузькому значенні.

Можна використовувати широкий і вузький погляд на туризм.

Широкому значенні до туризму відноситься любий маршрут вашого просторового переміщення за межами буденності. Туризмом не вважають поїздки з дому на роботу, але часті поїздки до лісу вважаються туристичними.

Вузькому значенні туристичними вважаються спеціально призначені маршрути для перевезення громадян за власний рахунок [9].

Виділяють також 3 типи туризму такі як виїзний, в'їзний та внутрішній.

1. Внутрішній туризм має відношення подорожі людей якоїсь країни по цій самі країні.

2. В'їзний туризм – це подорож полюбій країні людей, які не є мешканцями.

3. Виїзний туризм відноситься до подорожей мешканців любої країни до іншої країни [26].

Вважають, що саме завдяки класифікації розкривається комплексність. Існують різні підходи до неї, засновані на різних характеристиках групування.

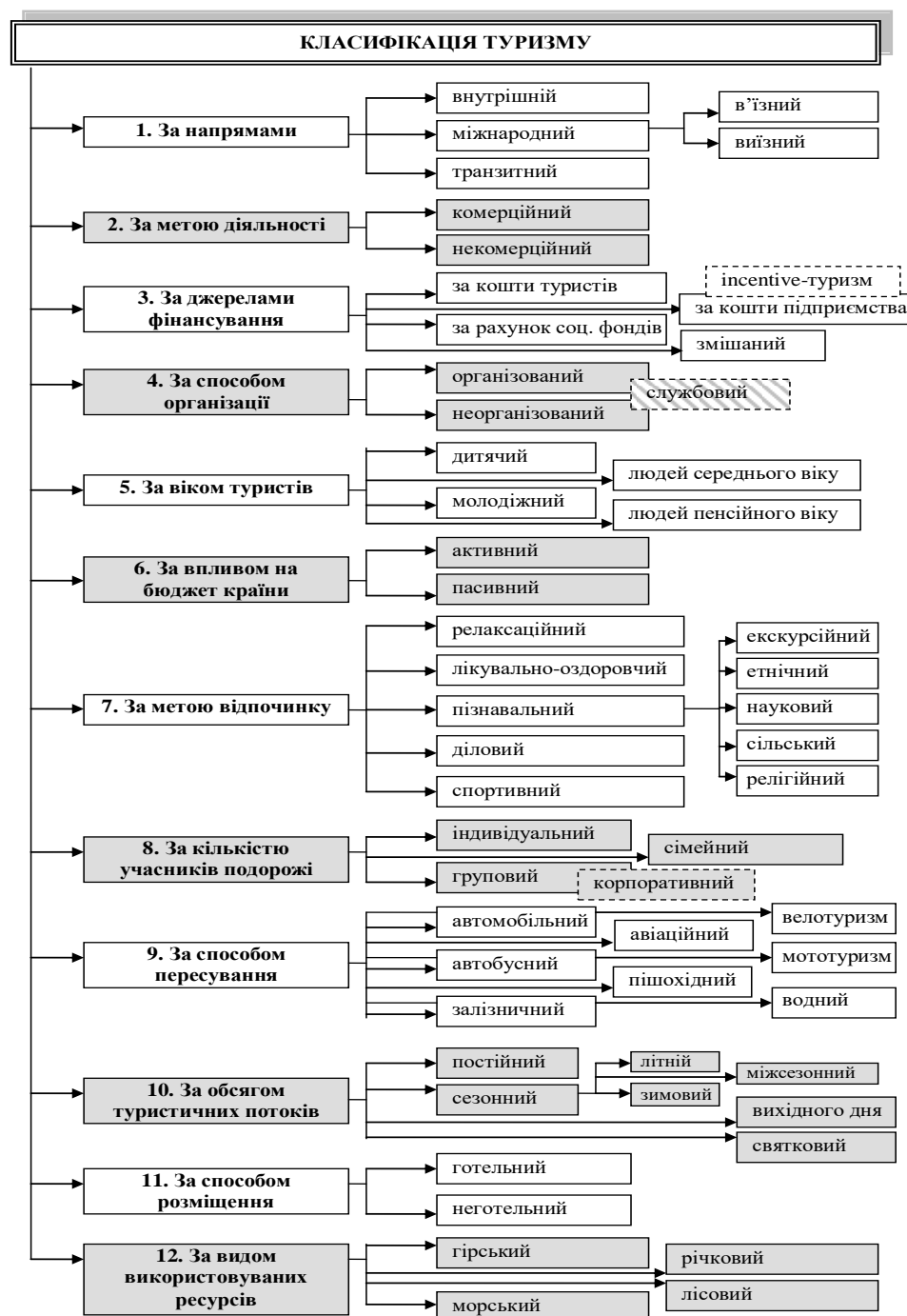

Рисунок 1.1. Класифікація туризму [11].

В цій класифікації, як ми бачимо основою подорожей є мета, мотиви, які спонукають інтерес до туризму. Як і будь - який продукт на ринку, туристичні послуги мають орієнтуватися більше на споживача, тому розуміючи мотивації туристів відіграє важливу роль при плануванні, проектуванні та організації послуг.

Класифікація видів туризму дає змогу виробляти та пропонувати на ринок туристичні продукти, які максимально відповідають очікуванням споживачів, тим самим підвищуючи конкурентоспроможність.

За допомогою систематизації видів туризму за мотивами мандрівок дозволяє розвинути нові види туризму. Тому для класифікації доречний особистий підхід.

Головним елементом цього процесу є потреби індивіда, які спонукаються до пошуку шляхів їх задоволення. Певний вплив на вибір способу подорожі мають і інші фактори формування турпродукту.

Якщо він спирається на матеріальні ресурси, діловий туризм або місійний туризм, який є типом релігійного туризму, заснованого на нематеріальних і суто духовних або пізнавальних потребах, він не вписується в існуючу систему класифікації.

Інші фактори, такі як транспортні засоби, які використовуються під час подорожі, не є суттєвими для задоволення потреб туристів, оскільки, за винятком пароплавних круїзів, вони не використовуються протягом усього періоду подорожі.

Популярні класифікації мають різницю за принципами побудови та системними підходами до терміну « туризм». Існуючі класифікації видів туризму або не враховують усіх характеристик, що спонукають на вибір туристів, або використовують, які мало впливають на процес вибору маршруту.

Велика кількість авторів включають усі можливі ознаки у свою класифікацію туризму, а саме: використувані ресурси, форма

організації туризму, тривалість подорожі, вік туриста, використовуваний вид транспорту, місце проживання, причина поїздки.

Недоліками цих класифікацій є їх розпорошеність та відсутність орієнтації на основних користувачів, які є найбільш потенційними споживачами туристичних послуг. Такий підхід знімає орієнтацію на задоволення потреб людини в гармонійному розвитку.

Бо якщо розглядати поняття «туризм» як конкретну форму задоволення потреб людини, то в основі класифікації лежить мотивація до подорожі, яка сприяє задоволенню конкретних потреб людини залежно від її особистісних і психологічних особливостей має бути там погляд на життя, життєві цінності, освіта тощо.

Оскільки туристична діяльність є багатограним процесом і на її розвиток впливає різноманітна кількість факторів, які необхідно виділити та систематизувати окремі види туризму з метою врахування всіх факторів. Виходячи з потреб сучасних людей, ми пояснили, як їх можна задовольнити за допомогою різних видів туризму [18].

Відповідно до Закону України «Про туризм» основними завданнями державного регулювання туристичної діяльності є: - Організація природного середовища* для раціонального використання вільного часу, змістовного дозвілля, взаємодії з історико-культурною спадщиною, оздоровлення населення.

- Забезпечити раціональне використання та збереження туристичних ресурсів, затвердити туризм як високоприбуткову галузь в Україні та побудувати ефективну систему туристичної діяльності для задоволення потреб вітчизняних та іноземних туристів.

– Створення та вдосконалення нормативно-правової бази у сфері туризму відповідно до чинного законодавства України, міжнародних норм і правил.

– Захист прав та інтересів держав у сфері туризму.

- Запровадження податків, валют, мит, кордонів та інших видів регулювання, які сприяють розвитку туризму.

– Створення економічних умов, що відносяться розвитку туризму в Україні.

– Запровадження пільгових умов для організації туристично-екскурсійних проектів, спрямованих на дітей, молодь, людей з інвалідністю та малозабезпечені верстви населення.

– Сприяння внутрішнім та іноземним інвестиціям у розвиток індустрії туризму.

– Визначення процедур стандартизації, сертифікації та ліцензування в туристичному секторі.

– Запровадження системи статистичної звітності про туристичну діяльність.

– Встановлення порядку управління об'єктами державної власності у сфері туризму.

– Створення рівних можливостей на ринку туристичних послуг для підприємств незалежно від форм власності, сприяння розвитку конкуренції та забезпечення дотримання антимонопольного законодавства у цій галузі.

– Забезпечити безпеку туристів та захистити їхні права, інтереси та власність.

- Підтримка розвитку регіонального туризму, визначення статусу окремих центрів туризму та створення умов для переважного розвитку туристичної галузі.

Відповідно до Закону України «Закон про туризм», який визнає туризм однією з пріоритетних галузей економіки України, держава сприяє розвитку туризму та створює сприятливі умови для його розвитку [21].

1.2. Види туризму

Згідно з Законом України «Про туризм» вважається, що туризм класифікується видами.

Перші види туризму залежить від категорії осіб, які подорожують:

- дитячий;
- молодіжний;
- сімейний;
- для осіб похилого віку;
- для інвалідів.

Метою таких подорожей є різна, а саме в дитячому туризмі мандрівка в основному зосереджено на культурно-освітній, оздоровчо-лікувальній або спортивній меті. Щодо молодіжного, то подорожі здійснюються переважно зі спортивно, культурною та освітньою метою. Цілі сімейних подорожей – зміцнення здоров'я, культурна обізнаність та спорт. Літні люди переважно беруть участь в оздоровчих, лікувальних, релігійних, культурних та освітніх поїздках [5].

Активний туризм у більшості людей має асоціацію з підйомами на гору, походами, але це не так. Не треба боятися слів « активний відпочинок », адже це не просто дайвінг чи альпінізм, а в основному будь - який відпочинок при якому ви не лижете біля басейну.

На активний поділяють такі види:

- рекреаційний ;
- культурний ;
- екстремальний та спортивний;
- велосипедний туризм;
- водний туризм;
- кінний туризм.

Рекреаційний туризм є повна протилежність ділових подорожей. Цілю таких мандрівок – це відпочинок, перезавантаження, лікування і спорт. Як правило такий відпочинок характеризують більш тривали перебуванням в тій самій локації.

Культурний туризм - найпопулярніший вид туризму і тому мета його подорожей є відвідування туристичних об'єктів і визначних пам'яток, знайомство з різними культурами, способами життя та звичаями.

Спортивний та екстремальний туризм в основному перевага такого відпочинку, це заняття спорту любого виду або в такому місці, яке неможливе в місці проживання туриста.

Велосипедний туризм - це активний відпочинок, який використовує велосипед як засіб пересування. Формат вашої перерви може відрізнитися залежно від місця призначення та типу поїздки. Це і прогулянка, і довга дорога. Велосипед можна використовувати і як засіб пересування, і для подорожей.

Кінний туризм, як і велотуризм, також розвивається за спеціальними маршрутами. Найчастіше це національні парки або заповідники.

Він особливо популярний серед любителів екотуризму, оскільки дає можливість наблизитися до природи без використання автомобіля чи велосипеда.

Водний туризм цікавий тим, що Ви маєте можливість подорожувати водним транспортом, таким як катання на байдарках, човнах, яхтах та водні види спорту. Водний транспорт можна взяти напрокат або в приватне користування.

Пасивний відпочинок – це повільний і помірний туризм, який не змінює часто місця розташування та не відвідує численні туристичні об'єкти.

Цілями таких поїздок є відвідування одного-двох туристичних місць, а також лікування, відрядження, навчання за кордоном і навіть заняття спортом.

Однак пасивний спортивний туризм спрямований не на участь, а на перегляд змагань і матчів. Є також можливість подорожувати за кордон на тривалий період часу, щоб відчути життя місцевих жителів і зануритися в їх повсякденне життя.

Види пасивного відпочинку:

- лікувально – оздоровчий туризм;
- діловий туризм;
- гастрономічний туризм.

Медичний туризм - це подорожі, спрямовані на зміцнення здоров'я або усунення хвороб. Люди на такий відпочинок їздять в санаторії, відпочивають на морських курортах або грязелікування.

Діловий туризм – подорожі, які здійснюються з метою встановлення ділових контактів, встановлення контактів, розширення виробництва та пошуку постачальників і партнерів.

Гастрономічний туризм. Це місця, де туристів приваблюють гастрономічними турами, винами та співпрацею зі всесвітньо відомими шеф-кухарями. Мета такого туризму — спробувати щось нове, дізнатися більше про кухню іншої країни, відвідати певні ресторани та заклади [27].

У міру розвитку суспільства виникають і розвиваються нові види туризму. Новими видами туризму становлять

- джайло;
- космічний;
- віртуальний;
- подієвий ;
- індустріальний.

Джайло – це вид туризму, який дає можливість побувати в первісних племенах з усіма можливостями кочового життя. Основна суть цього туризму полягає в тому що туристи відправляються в дикі умови, а іноді в місця які важкодоступні, де є можливість жити наодинці з природою.

Космічний туризм – це галузь, що організовує польоти в космос з рекреаційною чи дослідницькою метою. У вас буде можливість відвідати тематичний космічний парк і тренувальну базу для підготовки космонавтів і протестувати спеціальну систему моделювання, яка повторює фізичні навантаження, пов'язані з польотом у космос і невагомістю.

Віртуальний туризм можна вважати різновидом комп'ютерної онлайн-ігри. Популярні музеї Сполучених Штатів і Західної Європи, а також багатьох світових столиць і великих міст зображені на віртуальних туристичних сайтах.

Водночас «Віртуальна подорож » дає змогу детально ознайомитись не лише з творами мистецтва, а й із зовнішнім виглядом та інтер'єром будівлі музею , у якому вони розміщені.

Індустріальний туризм - це дослідження будівель, інженерних споруд, територій промислового або спеціального призначення або навіть занедбаних територій з метою психологічного, естетичного або дослідницького задоволення туристів було побудовано.

Цей вид туризму включає відвідування заповідних територій, а також активних промислових зон і спеціальних зон (військові бази, армійські табори, хімічні заводи), земляні роботи (дослідження дренажних систем, підземних річок, промислових тунелів); покрівельні роботи (обстеження дахів висотних будинків і хмарочосів); комерційний промисловий туризм (підприємці відвідали успішні

В повсякденному туристичному ринку широко розповсюджений подієвий туризм. Це відносно новий напрямок туризму як у світі, так і в

Україні, де основними потребами туристів є відвідування та участь у певних спортивних, музичних, розважальних та інших заходах. Подієвий туризм характеризується невичерпною наявністю ресурсів [15].

Водночас існують і самостійні, відокремлені від туризму види спорту, наприклад альпінізм, скелелазіння, спортивне орієнтування, водний слалом.

У той же час туризм також об'єднує елементи інших видів спорту, тим самим удосконалюючи технологію туристичних подорожей і технології туризму.

Різні форми туризму мають свої особливості. До таких характеристик відносяться доступність і соціальна значимість туризму, місце проведення туризму, організаційна основа туризму, програма туризму, фізичне навантаження туристичних маршрутів, сезонність туристичних маршрутів, склад учасників [25].

РОЗДІЛ 2

ВИКЛАДАННЯ ТЕМИ "ТУРИЗМ" В ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ГЕОГРАФІЇ

2.1. Місце теми "туризм" у шкільному курсі

З 6-9 класу діти починають вивчати новий предмет в школі-«Географія». Шкільні уроки географії – це не тільки джерело нових знань про Землю, а й основа для формування світогляду, формування дбайливого господаря, поваги до рідного краю, набуття вмінь і навичок адаптації до навколишнього середовища, також відповідну поведінку в ньому.

Вивчення географії в школі спрямована на таких завданнях:

1. Ознайомлення з основними географічними поняттями, закономірностями розвитку, взаємозв'язками між природними компонентами, населенням і господарством різних регіонів, континентів, набути знань про утворення, океан та його частин;
2. Набути здатності використовувати різноманітні географічні джерела (картографічні, статистичні та геопросторові ресурси), щоб знаходити, інтерпретувати та демонструвати різноманітні географічні дані та навчати учнів ключовим компетентностям на основі цього виконувати набуті дії на основі застосування географічних знань і попереднього досвіду;
3. Використовувати географічні знання для оцінювання та пояснення географічних процесів і явищ;
4. Розвиток пізнавальних інтересів, інтелектуальних і творчих здібностей школярів у процесі спостережень, розв'язування складних завдань, самостійного здобуття нових знань з географії.
5. Формування вміння та бажання використовувати географічні знання та навички у повсякденному житті для соціально відповідальної

поведінки в навколишньому середовищі, його збереження та адаптації до умов життя певного регіону; природа як сфера діяльності людини, незалежна оцінка ступеня впливу людини на екологічну безпеку; розв'язати конкретні практичні завдання;

6. Виховання гарного ставлення до екології та навколишнього середовища, національної свідомості та патріотизму, кращого відношення до сусідніх народів, мати повагу і культурну цінність до різних регіонів і країн світу [6].

Структура і зміст програми з географії базуються на принципах неперервності й наступності шкільної географічної освіти, її інтеграції на основі внутрішньо предметних і міжпредметних зв'язків, гуманізації, урахування вікових можливостей учнів, практичної спрямованості [12,14].

Також можна сказати, що у програмі відображено комплексний зміст шкільної географії, закладений у Державних стандартах основної освіти, і повної загальної середньої освіти, а також комплексні теми, закладені в Концепції Нової української школи.

Географія 9 класу завершує базовий рівень географічної освіти для учнів початкової школи. Цей курс триває 52 години (1,5 години на тиждень) і включає 3 години підготовчого часу.

Основною метою цього курсу – це сформувати знання учнів про тенденції розвитку національної та світової економіки та визначити місце України в сучасному світі.

В цьому розділі також передбачається виконання певних завдань:

- сформувати у дітей нові поняття та знання про суспільну географію та особливості розвитку сучасного господарства в Україні та в світі;

- дізнатися про структуру світової економіки та її відображення в найважливішій глобальній проблемі людства – економіці України;

- навчитися ідентифікувати та роботи аналізі економічних, соціальних та екологічних процесів;
- ілюструвати роль міжнародного виробництва у вирішенні проблем людства;
- розвивати в учнів пізнавальний інтерес, інтелектуальні та творчі здібності, самостійну навчальну діяльність шляхом пошуку та опрацювання географічної і статистичної інформації з різних джерел [19].

Курс передбачає вивчення теми «Туризм». Туди входять така інформація, як туризм складник національної економіки та його види, основні чинники розвитку туризму в регіоні та в країні. Про туризм, який переважає в Україні та його туристична інфраструктура, й про основні місця Світової спадщини ЮНЕСКО. Особливості природних рекреаційних ресурсів. Туристичні райони. Міжнародний туризм. Основні туристичні регіони світу. Країни з найбільшою кількістю Світової спадщини ЮНЕСКО.

Завдяки цій теми учні вивчають поняття про туризм та міжнародний відпочинок, рекреаційні ресурси та інфраструктуру туризму. Формують уявлення про економіку України та в світі та яку роль відіграє туризм в цій системі та збільшують розуміння впливів природних і суспільних чинників на розвиток туризму. Також навчаться працювати з картами, а саме показувати основні райони туризму в Україні та навчаться обґрунтовувати рівень розвиненості туризму в окремих регіонах світу та районах України.

Також учні на уроках зможуть пояснити, яку роль відіграє туризм в малому та середньому бізнесі в різних кутках світу.

Вимоги до учнів, що вони повинні вивчити завдяки темі про туризм:

1. Розуміти поняття та визначення - учні повинні будуть розуміти основні поняття, які мають зв'язок з туризмом ;

2. Основні види туризму - школярі мають знати головні різновиди це пригодницький, культурний, екологічний тощо та розуміти їх характеристику та особливості;

3. Географічні знання - дітям слід мати базові знання про географічне розташування та особливості різних регіон та їх туристичні місця;

4. Економічні та соціально-культурні аспекти - слухачам необхідно розуміти, який вплив туризм має на економіку та соціально-культурні аспекти.

Діти зможуть після цього курсу вміти:

1. Розуміти основні поняття - в школярів буде базове розуміння термінів, які зв'язані з туризмом.

2. Оцінювати економічний вплив - після проходження теми діти зможуть оцінити, як туризм впливає на економіку та які має переваги та недоліки.

3. Розвивати креативність та мислення - за допомогою цієї теми діти зможуть краще мислити критично та розширяти своє уявлення.

Можна сказати, що тема «Туризм» дає дітям можливість впізнати світ і дізнатися цікаві факти про Світову спадщину ЮНЕСКО, розвинути своє уявлення.

2.2. Методика викладання теми "туризм" у 9 класі шкільного курсу географії

Тема «Туризм» є цікавою для вивчення, а саме за допомогою її можна дізнатися про цікаві місця в світі, про те як впливає на економіку, які є розважальні місця. У темі також розглядається, яку роль відіграє міжнародний туризм у Світовому господарстві, вивчаються основні

регіони. Завдяки темі учні вивчають за якою метою розглядають туризм. Дізнаються чому туристичний попит зростає в Україні та світі.

Особливостями викладання цієї теми, є те що вона об'єднує в собі різні науки такі як екологія, географія, історію, соціологію та багато інших наук. Туризм включає в себе практичний підхід, а саме планування походів та інше. Також він має гарний вплив на культурний розвиток різних куточків світу. Однією особливістю теми є стійкий розвиток. В останній час увага прикута до сталого розвитку адже він дедалі становиться важливою ланкою. На даному етапі вчителі можуть використовувати новітні підходи [3], [17].

Новітніми підходами є:

- структурно-технологічні до них відносяться поетапні організації дидактичних задач, вибір способів розв'язання та діагностування одержаних результатів;
- інтеграційні - це дидактичні системи, які використовуються для різноманітних інтеграцій різно-предметних знань і навичок, різні види діяльності на рівні інтегрованих курсів, навчальних тем, освітні проблеми та інші видів вивчення;
- ігрові - ігрова форма допомагає вчителю взаємодіяти з учнями, і яка дозволяє сприяти формування вмінь вирішувати справи на основі ігрових компонентів, які дозволяють краще засвоювати матеріал. В навчальному процесі використовують театралізовані, ділові, комп'ютерні ігри, імітаційні справи, ігрове проектування.
- комп'ютерні – використовують для виконання навчання в дидактичних комп'ютерних системах на основі взаємодії «вчитель - комп'ютер - учень».
- діалогові - реалізується на основі комунікації « вчитель - учень», « учень - автор», тому так розширюється просторове розуміння з учнями.

- тренінгові- це система за якою працюють для відпрацювання деяких алгоритмів навчальних дій [25].

Найбільше популярними підходами є комп'ютерні, діалогові та ігрові. Завдяки комп'ютерним вчитель може показати на уроці цікавий відеоролик про визначні пам'ятки Світової спадщини ЮНЕСКО або показати цікаву презентацію. Діалоговий вид допомагає вчителю і учню більше спілкуватися на уроці, тому такий підхід дуже допомагає вчителю комунікувати з дітьми. Завдяки ігровому підходу можна урок провести, як гру. А таку тему, як «Туризм» провести у вигляді гри буде дуже цікаво, адже завдяки грі, учні можуть запам'ятати більше інформації. Також завдяки такому методу у дітей буде краще працювати уявлення та пам'ять [13].

На даному етапі, щоб учнів ще більше зацікавити цією темою можна провести екскурсію по рідному місту, показати цінні пам'ятки, адже це цікаво послухати про їх історію та їх засновувачів.

Розглянемо специфічні форми викладання теми туризм:

Мандрівки та екскурсії: Щоб дітям було цікаво запам'ятати матеріал, можна для них організувати екскурсію або польову поїздку за межі міста. Під час такої подорожі вчитель може розповісти таким чином яку історію, культуру та інші аспекти пов'язані з відвідуванням місцем.

Гостьові лекції: На момент проведення уроку вчитель може запросити гостей з туристичних агентств, готелів, вони розкажуть свій досвід подорожей. Таким чином гість поділиться своїми знаннями з учнями.

Віртуальні тури: Дають можливість учнями поринути в вертикальний світ подорожей, так вчитель може провести он-лайн туристичну подорож або екскурсію.

Проектна робота: Поділивши дітей по групах можна дати їм завдання зробити туристичний маршрут по якому вони будуть подорожувати [20].

Ці форми дозволять більш зацікавлено вивчати тему. Багато вчителів звертаються до закону «Про туризм», адже він пов'язаний з викладанням, а саме має прямі не прямі зв'язки. Отже закон може впливати на вимоги стосовно включення туристичної тематики в програму навчання. Наприклад, може передбачати модернізацію туристичної освіти в закладах середньої освіти та мати забезпечення з цієї теми певного рівня знань. В законі про туризм є такий пункт, який передбачає вимоги стосовно безпеки та здоров'я туристів. При викладенні теми «Туризм» в школі важливо врахувати ці аспекти, оскільки в майбутньому допоможуть в плануванні туристичних екскурсій. Закон передбачає стимулювати культурний обмін та розвиток міжнародних зв'язків. Таким чином школи можуть використовувати цей фактор для організації міжнародних обмінів, тому передбачає це для подальшого розширення культурного розмаїття серед учнів [7].

Отже, закон може впливати на життя школи в різних аспектах, включаючи організацію туристичних заходів, навчальну програму та міжнародні зв'язки.

В цьому розділі передбачається певні завдання для проведення уроку з теми «Туризм». До цих завдань відносяться такі пункти:

1. Введення в тему - пояснення дітям, яке значення має туризм, який вплив має на суспільство та на економіку.
2. Дослідження туристичних напрямків - передбачає вивчення відомих туристичних напрямків та історію.
3. Розуміння впливу туризму - спілкування про негативний та позитивний вплив туризму стосовно місцевого населення.

4. Стимулювати інтересу до подорожей та культурного розмаїття - через вивчення туризму учнів можна залучити до вивчення нових культур, історій та традицій інших країн світу.

5. Збагачення словникового запасу - отримання нових знань стосовно термінології пов'язаних з туризмом.

Таким чином можна сказати, що вивчення теми дає великий потенціал розвитку учнів в цьому напрямку [24].

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА УРОКУ З ТЕМИ "ТУРИЗМ"

Тема. Міжнародний туризм

Мета:

Навчальна: навчити охарактеризувати основні види міжнародного туризму; вивчити основні аспекти туризму, як складника національної економіки та чинники його, ознайомити з географічними та культурними особливостями різних країн світу;

Розвивальна: розвивати в дітях уявлення про Світову спадщину ЮНЕСКО та розвивати працювати в групах, аналізувати карти та схеми;

Виховна: виховувати в дітях повагу до навколишнього середовища та повагу думки однокласників.

Обладнання: підручник з географії, зошит.

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку

I. Організаційний момент

Вчитель: Добрий день учні! Рада Вас вітати на уроці географії. Почнемо наш урок з такої маленької гри на столах є папірці і Ви намалюєте, який у Вас зараз настрій. (На дошці є зразок: дві емоції радість або сум).

Рисунок 3.1 – Сумна емоція [23]. Рисунок 3.2 – Весела емоція [22].

II. Актуалізація навчальної діяльності

Гра «Виберіть зайве слово»

1. Водний туризм: Рафтинг, дайвінг, скелелазіння.
2. Активний туризм: велосипедний, космічний, гірський.
3. Гірський: Сноуборд, альпінізм, кайтсерфінг.
4. Повітряний: дельтапланиризм, сноуборд, парашут.
5. Наземний: Маунтинбайкинг, спелеотуризм, рафтинг.

Індивідуальна робота з картками

Завдання. Скласти маршрут для пізнавального, спортивного, рекреаційного або екологічного туризму у будь-якій місцевості України.

Рисунок 3.3 - Карта України по областях [8].

III. Мотивація навчальної діяльності учнів

Зараз ми з Вами трошки дізнаємося цікавих фактів про туризм.

1. Англієць Роберта Смарта вважають першим турагентом. В 1882 році він почав вперше реєструвати мандрівників, які на той момент були на пароплаві, який курсував Брістольським каналом.

2. Туризм у В'єтнамі появився через війну. На території країни знаходяться військові бази і ще місця для відпочинку для військових США.

3. Журнал Forbes вважає, що зона навколо Чорнобильської АЕС є одна з самих популярних місць відвідування і що там знаходиться не модна більше ніде побачити [1].

IV. Оголошення мети і теми уроку

Тема нашого уроку «Міжнародний туризм».

Сьогодні ми дізнаємося багато цікавого, а саме про популярні види туризму, найвідоміші місця ЮНЕСКО та основні туристичні регіони.

V. Вивчення нового матеріалу

Туризм - це подорожі , які мандрівники здійснюють за певним маршрутом за кордоном або в своїй країні.

Міжнародний туризм є третинною частиною в економіці світу, а саме за прибутком. Вважають , що саме економіка всіх країн базується на іноземних туристах. В основному це мається на увазі малих островів до них входять: країни-готелі Центральної Америки (тропічних широтах. Таких «країн-готелів» найбільше в Центральної Америці (Багамські Острови, Віргінські Британські Острови, Мартініка, Домініка та ін.). Європейські країни такі як: Андорри, Сан-Марино, Монако, Мальти, Ватикану, Ліхтенштейну також залежать фінансово від мандрівників, які приїжджають відпочити.

Чинники розвитку туризму

Рекреаційні ресурси - це природні та антропогенні явища, які в основному використовують для мандрівок.

Природні рекреаційні ресурси: рельєф, кліматичні, водні, лісові, бальнеологічні (мінеральні води та лікувальні грязі) ресурси.

Культурно-історичні рекреаційні ресурси: пам'ятки історії, архітектури, археології, культові споруди, музеї, картинні галереї, місця, що пов'язані з життям і діяльністю видатних осіб тощо.

Суспільно-географічні чинники: економіко-географічне положення, стан соціально-економічного розвитку території, наявність трудових ресурсів, розвиток інфраструктури та дотичних до туризму виробництв.

Види туризму

В туризмі є різні види, а саме географічний (міжнародний та внутрішній), напрями туристичного потоку (в'їзний та виїзний), засоби пересування (пішохідний, автомобільний, авіаційний та інше).

За метою подорожі:

1. пізнавальний, або екскурсійний (ознайомлення з визначними місцями та пам'ятками культури, історії, природи);
2. курортно-лікувальний (покращення здоров'я);
3. діловий (відвідування об'єктів за професійним інтересом);
4. науковий (приймати участь у наукових конгресах);
5. спортивний, фестивальний (участь у спортивних заходах, фестивалях).

Основні туристичні регіони

Всього п'ять туристичних регіонів налічується:

- Європейський регіон;
- Азійсько-Тихоокеанський регіон;
- Американський регіон;
- Африканський регіон;
- Близькосхідний регіон.

В Європейський регіон в основному входять країни Європи та три країни Східного Середземномор'я - Ізраїль, Кіпр, Туреччина. Вважають, що саме цей регіон є найбільшим лідером за обсягом туристичних відвідувань.

Азійсько-Тихоокеанський регіон там охоплюють країни Південної, Південно-Східної та Східної Азії, Океанії, Австралія та Нова Зеландія. Тут дуже швидко розвивається туристичні індустрії та швидко зростає кількість туристів.

Американський регіон до його складу входять такі держави Північної, Південної та Центральної Америки. В основному велика кількість туристів приїжджають саме відпочити в США.

Африканський регіон його вважають менше розвиненим в плані туризму. Але є там, що приваблює туристів, а саме екзотичні місця.

До Близькосхідного регіону характерні такі території, як арабські, вони розташовані в Північно-Східній Африці та Південно-Західній Азії. Тут в основному розвивається пізнавальний та діловий туризм, та відпочинок біля моря.

Завдання в групах. Написати характеристику про кожний регіон.

I - Європейський; II - Азійсько-Тихоокеанський

III - Американський; IV- Африканський

V- Близькосхідний.

Світова спадщина ЮНЕСКО

Щодо Світової спадщини ЮНЕСКО, то вона також має великий внесок до формування туристичного потоку, адже багато людей приїжджають подивитися гарні місця.

До списку об'єктів входять архітектурні споруди й ансамблі (наприклад, Акрополь в Афінах (Греція), Кельнський собор у Німеччині, Херсонес у Севастополі (Україна), історичні центри міст (Варшави, Ватикану, Львова) або й цілі міста — Бразилія (Бразилія), Венеція (Італія) тощо. Є археологічні заповідники, природні заповідники й національні парки (наприклад, морський парк Великого бар'єрного рифу в Австралії, Єллоустонський у США), унікальні природні території — озеро Байкал і вулкани Камчатки (Росія), Галапагоські острови (Еквадор) тощо [2].

Індивідуальне завдання

За допомогою інтернет ресурсів, позначити на карті об'єкти Спадщини ЮНЕСКО.

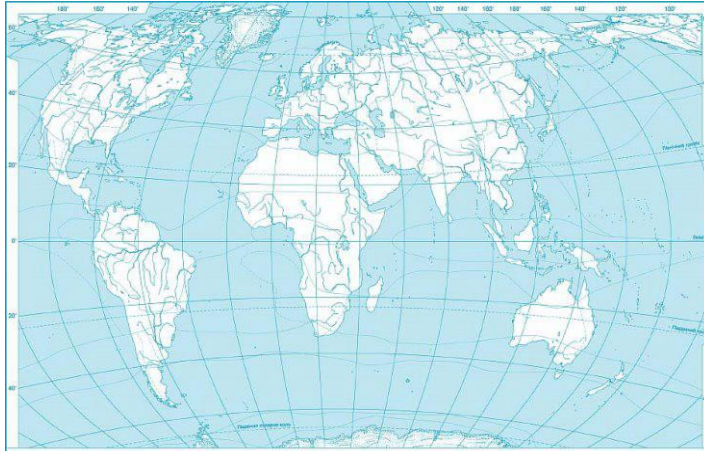

Рисунок 3.4 – Контурна карта [10].

VI. Закріплення матеріалу

Тести

1. Туризм- це

А) суспільно географічні чинники

Б) це подорожі, які мандрівники здійснюють за певним маршрутом

В) відаленні острова

2. Яке місце посідає за економікою міжнародний туризм?

А) первинне

Б) вторинне

В) третинне

3. Рекреаційні ресурси - це

А) антропогенні та природні явища, які використовуються для мандрівок.

Б) водний туризм

В) популярні види туризму

4. В якому почали вперше реєструвати подорожі?

А)1982

Б)1882

B)1883

5. Скільки існує регіонів?

A) 1

B) 3

B) 5

6. Назвати види туризму за метою .

7. Перечислити туристичні регіони.

VII. Підсумок уроку

Як підсумок уроку проведемо цікаву гру назва: « Глобальний мандрівник».

Концепція гри:

Гравці повинні обрати своє ім'я та назву країни за якими Вони будуть починати свою подорож. Головна мета гри – відвідати якомога більше цікавих країн та міст за невеликий проміжок часу. При цьому діти повинні збирати бонуси та отримувати знання по історію, культуру та географію кожного місця.

Функції гри:

1. Обрати країну: Гравці мають вибрати для себе країну за яку Вони грати під час подорожі.
2. Обмін валюти: Основна задача обміняти валюту своєї країни на валюту країни до якої приїхали відвідати.
3. Подорожі: Учасники можуть вибрати місця для відвідування та обрати за якими маршрутами будуть мандрувати.
4. Випадкові події: Мандрівки можуть опинитися в різних ситуаціях під подорожі, а саме втрата багажу, затримка рейсу або несподівані події.
5. Культурні випробування: Гравці зможуть відповідати на запитання щодо культурної спадщини, історії та географії. Країни, яку вони відвідують.
6. Кінець гри: Команда, яка обрала більше бонусів перемогла.

VII. Домашнє завдання

Опрацювати параграф 39 (ст.216-221)

Розробити проект на тему: «Туристичний регіон та чому він мені сподобався» (2-3 людини) [4], [16].

ВИСНОВКИ

Відповідно до поставленої мети та завдань, які зазначені у вступі дослідження, були зроблені наступні висновки. Незважаючи на те що туризм має переваги в повсякденному житті, а саме виявлятися в різних формах таких як подорожі, відпочинок, розваги та екологічний туризм. Тема «Туризм» є гарним предметом для обговорення в шкільній програмі.

Тому у результаті проведеного дослідження були зроблені висновки, що включення теми в шкільну програму дає змогу дітям поширити свої знання. Вивчення туризму в школі сприяє розвитку освіти та навчального процесу, критичного мислення в учнях, практичних навиків, також про важливість підвищення сталого розвитку та екологічної безпеки. Крім того учням знання про туризм допоможуть в сучасному світі оскільки туризм відіграє важливу роль в світі.

В першому розділі було охарактеризовано поняття «Туризм» та його види. В другому розглянуто основні методи викладання даної теми, а саме її специфічні форми, новітні підходи, основні завдання. Також цьому пункті описані вимоги до учнів, що вони повинні знати завдяки цій темі.

Практична частина складається з розробки уроку з теми «Міжнародний туризм».

Шляхом виконання дипломної роботи з теми «Методичні особливості викладання теми Туризм в шкільному курсі географії 9 класу» розширили розуміння та розвиток учнів через вивчення теми, яка відіграє роль в їхній свідомості та мисленні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 10 цікавих фактів про туризм, яких ви не знали. URL: <https://viza-valiza.com/turfakt/10-tsikavyh-faktiv-pro-turyzm-yakyh-vy-ne-znaly/>
2. Бойко В. М. Географія : підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Бойко В. М. [та ін.]. - Тернопіль : Підручники і посібники, 2017. 272 с.
3. Викладання географії в умовах впровадження Державного стандарту базової та повної освіти. Методика навчання географії. Навчальна програма/ Міністерство освіти України. УО Краматорської міської ради, ММО вчителів природничих дисциплін м.Краматорська– К., 2019. – 126 с.
4. Вимоги до уроку. URL: https://osvita.ua/school/method/technol/694/#google_vignette
5. Грабовський Ю.А., Скалій О.В., Скалій Т.В. Спортивний туризм. Навчальний посібник. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2009. - 304 с.
6. Додаток за наказом МОН від 03.08.2022 р. № 698, та навчальною програмою для 8 – 9 класів з поглибленим вивченням географії, рекомендованою Міністерством освіти і науки України (лист МОН від 25.08.2020 № 1/11-5718) «Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2022/08/20/01/Dodatok.14.heohrafiya.20.08.2022.pdf>
7. Закон України «Про туризм» (стаття 24). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>

8. Карта України по областях. URL: <https://travel-guide.in.ua/uk/maps-of-ukraine>
9. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. Навчальний посібник. – Чернівці: Книги – XXI, 200.- 300 с.
10. Контурна карта світу. URL: <https://naurok.com.ua/konturna-karta-svitu-309730.html>
11. Лекція Класифікація туризму. URL: <https://learn.ztu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=36844>.
12. Мальчикова Д.С. Інтерактивне навчання і ресурси інформаційно-комунікаційних технологій у географічній освіті / Д.С. Мальчикова, І. О. Пилипенко, Р.С. Молікевич, А.Ю. Нападовська, О.І. Войтюк// Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: географічні науки. Херсон, 2021. №15. С. 77-85. <https://doi.org/10.32999/ksu2413-7391/2021-15-8>
13. Мальчикова Д.С. Імітаційні та ігрові STEM-технології і практики на уроках природничо-математичного циклу / Д.С. Мальчикова, Р.С. Молікевич, І.С. Саф'яник// Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: географічні науки. – Херсон, 2021. №14. С. 79-86. <https://doi.org/10.32999/ksu2413-7391/2021-14-9>
14. Молікевич Р.С. Структурні особливості категорії «медико-демографічна ситуація» з позиції суспільної географії / Р.С. Молікевич // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: географічні науки. –Херсон, 2014. №1. С. 36–44.
15. Малиновська О.Ю. Інноваційні види туризму // О.Ю. Малиновська, А.І. Ісакова / Географія та туризм. –2014. №. 27. С. 46-55.
16. Методика навчання географії: практична і самостійна робота студентів : навчально-методичний посібник. - Львів : ЛНУ імені Івана Франка. 2015. - 136 с.

17. Місце краєзнавства та туризму в системі шкільної освіти в Україні. URL: <https://buklib.net/books/23758/>
18. Музиченко-Козловська О.В. Економічне оцінювання туристичної привабливості території. Монографія. Львів: Новий світ – 2000, 2012 . – 176 с.
19. Назаренко Т.Г. Методика навчання географії України в загальноосвітніх навчальних (особливості навчання) [Текст] / Т. Г. Назаренко .- Х.: ВГ «Основа», 2016. – 112с.: іл., табл.. – (Серія «Бібліотека журналу «Географія»; Вип.. 11 (155).
20. Наказ Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 698). Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>
21. Пуцентейло П.Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва. Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 344 с.
22. Розмальовка смайлики. URL: <https://rozmalovka.org.ua/rozmalovky-smajlyky/>
23. Розмальовка сумний смайлик. URL: <https://ckua.ot7.ru/%D1%81%D1%83%D0%BC%D0%BD%D0%B8%D0%B9/%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D0%BC%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D0%B8-%D0%A1%D1%83%D0%BC%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D1%81%D0%BC%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%B8%D0%BA-%D1%81%D0%BC%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%B8/47356/pimg.htm>
24. Романів П.В., Жук І.З. Основи туризму: Навчально-методичні матеріали.— Львів, 2013. - 65 с.
25. Сучасні педагогічні технології на уроках географії. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/29468/1/87.pdf>

26. Тонкошкур М. В. Конспект лекцій з дисципліни «Міжнародний туризм» (для студентів 5 курсу денної та 6 курсу заочної форм навчання освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст спеціальності 7.14010301 «Туризмознавство (за видами)» та освітньо-кваліфікаційного рівня магістр спеціальності 8.14010301 «Туризмознавство (за видами)») / М. В. Тонкошкур; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Х.: ХНУМГ, 2013. – 126 с.

27. Які бувають види туризму. URL:
https://ukasko.ua/uk/blog/jaki-buvajut-vidi-turizmu#h_208167399106601629988225237